

TUSSENJAAR

Waardevolle extra voorbereiding op het hoger onderwijs

door Daniëlle Vogels

Een goed tussenjaar is een waardevolle extra voorbereiding op het hoger onderwijs. Daarom is voorlichting over de opbrengsten, mogelijkheden en risico's van een tussenjaar nuttig voor alle havo- en vwo-leerlingen.

Wist u dat onder meer Harvard University in de Verenigde Staten jongeren die door de strenge selectieprocedure zijn gekomen, al jaren adviseert om de start van hun studie een jaartje uit te stellen en eerst een tussenjaar te nemen? In een artikel op de website van deze universiteit schrijven onder andere het hoofd van de toelatingscommissie Marlyn E. McGrath en hoogleraar psychologie Charles Ducey dat zij merken dat veel jongeren en vooral hun ouders het spannend vinden om voor een tussenjaar te kiezen. Zij schrijven echter ook dat uit de ervaringen van honderden Harvard-studenten die al een tussenjaar hebben genomen, blijkt dat de opbrengsten hiervan veel zwaarder wegen dan de risico's. Dit geldt voor allerlei verschillende invullingen van een tussenjaar: van vrijwilligerswerk in een ontwikkelingsland, tot werken aan een lopende band om geld te verdienen en leuke dingen te kunnen doen in eigen land.

'Voor hun ouders is deze informatie ook belangrijk'

Volgens ResearchNed had van alle eerstejaars die in 2013 startten in het hoger onderwijs in Nederland 9,6 procent een tussenjaar genomen. Met goede voorlichting zou dit voor een veel hoger percentage een waardevolle voorbereiding kunnen zijn op een vervolgstudie.

Leerlingen die zeker weten welke vervolgstudie ze willen gaan doen en ontzettend veel zin hebben om daarmee te starten, kunnen beter meteen doorstuderen. Voor alle overige leerlingen is een tussenjaar met goede randvoorwaarden een waardevolle extra voorbereiding op het hoger onderwijs. Omdat de eerste groep doorgaans klein is en de voorbereidingen voor een goed tussenjaar flink wat tijd kunnen kosten, is het aan te raden om alle havo- en

vwo-leerlingen tijdig voorlichting te geven over opbrengsten, mogelijkheden en risico's van een tussenjaar. Voor hun ouders is deze informatie ook belangrijk, omdat zij een grote rol kunnen spelen bij de keuze voor een tussenjaar en bij de beperking van risico's door voor goede randvoorwaarden te zorgen.

Voor het geval u zelf nog niet overtuigd bent van het nut van een tussenjaar, volgen hier de belangrijkste opbrengsten ervan, die naar voren komen uit onderzoeken uit 2012 en 2014 van de Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs (Nuffic), van het Europees Platform Internationaliseren in Onderwijs en van Joseph O'Shea (hoofd van Florida State University's Office of Undergraduate Research). O'Shea beschreef zijn bevindingen in het boek 'Gap Year: how delaying college changes people in ways the world needs', dat begin dit jaar verscheen.

Opbrengsten van een tussenjaar

- Meer levensinzicht en zelfinzicht doordat de jongere andere ervaringen opdoet dan wanneer hij meteen zou doorstuderen.
- Meer zelfstandigheid, doorzettingsvermogen en zelfvertrouwen doordat de jongere met andere uitdagingen te maken krijgt.
- Meer motivatie doordat de jongere in het tussenjaar zijn drijfveren kan gaan volgen. De jongere heeft uiteindelijk meer motivatie om te studeren als hij er echt zelf voor kiest en niet omdat ouders of anderen dat van hem verwachten.
- Een betere studiekeuze en betere studieresultaten, als gevolg van de punten hierboven.
- Betere talenkennis, dit geldt vooral voor jongeren die in hun tussenjaar naar het buitenland gaan.
- Meer kennis van en ervaring met andere culturen en lagen van de bevolking. Dit kan ook gelden voor jongeren die in Nederland blijven, doordat ze bijvoorbeeld meer

te maken krijgen met mensen van andere leeftijden en uit andere lagen van de bevolking dan in een schoolse omgeving.

- Meer levensgeluk, door alle hierboven genoemde punten.

Een aantal van deze opbrengsten kunnen jongeren ook oogsten door een deel van een vervolgstudie in het buitenland te volgen of door een stage in het buitenland. Maar dan hebben ze al een studiekeuze gemaakt en profiteren ze niet van alle opbrengsten. Terwijl uit bovengenoemde onderzoeken blijkt dat bijna de helft van de jongeren die in een tussenjaar een periode naar het buitenland gaat, daarna voor een andere studie kiest dan aanvankelijk gedacht. Ook blijkt dat ze minder vaak voortijdig afhaken: bij wo-studenten is dit 19 procent, tegenover 24 procent van de studenten die geen tussenjaar namen. In absolute aantallen gaat dit om duizenden jongeren.

Een jaar werken in eigen land, zelfs al is het aan een lopende band, zorgt ook voor andere ervaringen dan meteen doorstuderen. Voor lopende band werk heb je bijvoorbeeld flink wat doorzettingsvermogen nodig en het zou een extra motivatie kunnen zijn om weer te gaan studeren.

Risico's

Bij voorlichting is het ook nuttig om te wijzen op de belangrijkste risico's:

- Hoge kosten.
- Geen zin meer om verder te studeren.
- Geen (vrijwilligers)werk of andere nuttige bezigheden kunnen vinden, of willen doen.
- Vervelende ervaringen in binnen- of buitenland.
- Omgekeerde cultuurshock en een moeilijke start na een tussenjaar.

Jongeren kunnen al deze risico's beperken. De kosten bijvoorbeeld zijn de belangrijkste reden waarom jongeren die een tussenjaar wel zien zitten hier toch vanaf zien. Die hoeven niet uit de hand te lopen, want die hangen helemaal af van wat de jongere in het tussenjaar onderneemt en hoe hij dit organiseert. Uit het onderzoek van O'Shea blijkt dat jongeren die aan 'fundraising' doen om hun tussenjaar te kunnen financieren, de moeilijke periodes beter kunnen doorstaan. Een tussenjaar is niet altijd alleen maar leuk. Maar, hoe meer uitdaging, hoe meer jongeren leren van hun tussenjaar en hoe positiever ze hierover achteraf zijn. Ondanks, of misschien juist dankzij, een moeilijke periode.

Daniëlle Vogels

Daniëlle Vogels is als jongerencoach gespecialiseerd in het begeleiden bij studiekeuze en tussenjaren en als journaliste gespecialiseerd in het interviewen van en schrijven voor en over jongeren. Zij schreef de gidsen 'KIES gerust voor een TUSSENJAAR' en 'HELP mijn kind wil een TUSSENJAAR'. Ze geeft ook informatiesessies en workshops over tussenjaren. Meer informatie op <http://www.targetfocus.nl/gids-tussenjaar-gap-year/>

Een van de mogelijkheden van ouders om risico's te beperken en goede randvoorwaarden te scheppen voor een goed tussenjaar, is hun kind zoveel mogelijk verantwoordelijk te maken voor eigen levensonderhoud.

In de gidsen 'KIES gerust voor een TUSSENJAAR' en 'HELP mijn kind wil een TUSSENJAAR' staat onder meer hoe ouders en jongeren hiervoor op een fijne manier goede afspraken kunnen maken, zonder dat leerzame activiteiten in het tussenjaar hieronder hoeven te lijden.